

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ

ਡੀ. ਪੈਸ਼ਾਵ, ਸੀਜੇ ਅੱਗੇ

ਕਾਰਸਨ ਏਜੰਸੀ (ਇੰਡੀਆ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਭਜਨ ਸਿੰਘ - ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਜਵਾਬਦਾਰ

1957 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 93- ਡੀ.

ਸੀਮਾ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX)- ਧਾਰਾ 115 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 120 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ - ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 115 ਜਾਂ 120-ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ -ਕੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਾਲ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੀਮਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ

ਬਦਲਦਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 115 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1957 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਨੀ ਲਾਲ ਜੈਨ, ਉਪ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ 3,392-9-6 ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 1 ਨਵੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਏ.ਆਰ. ਵਿਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਨਿਰਣਾ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀ.ਜੇ.- ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਫਰਮ, ਮੇਸਰਸ ਕਾਰਸਨ ਏਜੰਸੀ (ਇੰਡੀਆ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਬੀ.ਐਲ. ਕੌੜਾ ਦੁਆਰਾ 3,392-9-6 ਰੁਪਏ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 19 ਨਵੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਮ ਮੇਸਰਸ ਭਜਨ ਸਿੰਘ - ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 14 ਫਰਵਰੀ, 1951 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਵੂਲਨ ਮਿੱਲਜ਼ ਦੀ 500 ਗਜ਼ ਦੀ ਖਰਾਬ ਸਟੀਲ ਕਲਰ ਜੂਨ ਜਾਂ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ 23-4-0 ਪ੍ਰਤੀ ਗਜ਼ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1,000 ਰੁਪਏ ਪੇਸ਼ਗੀ ਅਦਾ ਕੀਤੇ। ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਨੇ 25 ਜੁਲਾਈ, 1951 ਨੂੰ 500 ਗਜ਼ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10,625 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਗਸਤ, 1951 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਕੱਪੜਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ

ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 8 ਤੋਂ 20 ਨਵੰਬਰ 1951 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੱਪੜਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 7,349-1-9 ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ 3,392-9-6 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਤੱਥ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 115 ਦੁਆਰਾ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 120 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 120 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ 115 ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ (ਜਿੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੁਦਈ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋ ਉਪਾਅ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ। ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਾਅ, ਯਾਨੀ, ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣਾ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਕਰੀ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਉਪਾਅ ਚੁਣਿਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਆਰਟੀਕਲ 115 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦੀ ਆਖਰੀ ਆਈਟਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਭਜਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਪਾਅ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 115 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 115 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁੰਦਰਰਾਜਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਨਾਮ. ਕੇ.ਪੀ.ਏ.ਟੀ. ਅੰਨਾਮਲਾਈ ਨਾਦਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਅਨੰਤਨਾਰਾਇਣਨ, ਜੇਜੇ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਨਾ 482 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

" ਬਚਾਓ ਪੱਖ - ਫਰਮ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਾਸ-ਸੂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ 6,390 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਡਵਾਂਸ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਕਰਨਾ, ਮਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ - ਫਰਮ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਡਿਲਿਵਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ

ਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਫਰਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਸਹੀ ਰਕਮ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਸੱਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ "।

ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਧਾਰਾ 54(2) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਟ੍ਰਾਂਜਿਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ ਜਾਂ ਟੈਂਡਰ ਕਰੇ, ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਸਲ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰੋ, ਪਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਲਾਭ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ-ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਉਦੋਂ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੀਮਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 115 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਜੀਵ ਮਿਤਲ (ਅਨੁਵਾਦਕ)